

Algemene definitie der aandoeningen

Die aandoening, welke met gemoedsaandoening - lijding - noemt, is een verwarde voorstelling, waarvan de geest tot erkenning komt van een grotere of geringere bestaanskracht van zijn lichaam of van één van zijn delen, dan dit van te voren bezat en waardoor de geest genoopt wordt aan een bepaald iets eerder te denken dan aan een ander iets.

Definities der aandoeningen

1. Begeerte is het wezen van de mens zelf, opgevat als de noodzaak om iets te doen ten gevolge van een of andere aandoening.
2. Blijheid is de overgang van een geringere tot een grotere volmaaktheid
3. Droefheid is de overgang van een grotere tot geringere volmaaktheid

} Primaire of oorspronkelijke aandoeningen. Alle anderen zijn hier directe afgeleiden van.

Opgewektheid, prikkeling, gedruktheid en pijn zijn schakeringen van blijheid en droefheid.

4. Verbazing is het zich zodanig voorstellen van een zaak dat de geest erdoor geboeid blijft, waarbij deze voorstelling geen verband houdt met andere - gelijktijdige - voorstellingen.
5. Verachting is de voorstelling van een zaak, waarbij de geest zo weinig geraakt wordt dat de geest door haar aanwezigheid er méér toe gedreven wordt om zich voor te stellen wat de zaak niet, dan wel bezit.
6. Liefde is blijheid die vergezeld gaat van een voorstelling met een uitwendige oorzaak.

Eigenschap van de liefde: de wil van degene die liefheeft om zich te verenigen met dat wat hij liefheeft.

7. Haat is droefheid die vergezeld gaat van een voorstelling met een uitwendige oorzaak.
8. Neiging is blijheid die vergezeld wordt door een voorstelling van iets dat door toevallige omstandigheden de oorzaak van die blijheid is.
9. Afkeer is droefheid die vergezeld wordt door een voorstelling van iets dat door toevallige omstandigheden de oorzaak van die droefheid is.
10. Toewijding is liefde jegens diegene die we bewonderen.
11. Bespotting is blijheid, die voortkomt uit het feit dat wij ons voorstellen dat iets wat wij verachten aanwezig is in een zaak die wij haten.
12. Hoop is een onstandvastige blijheid, die voortkomt uit de voorstelling van iets in de toekomst of uit het verleden, waarvan we over het verdere verloop twijfelen.
13. Vrees is een onstandvastige droefheid, die voortkomt uit de voorstelling van iets in de toekomst of uit het verleden, waarvan we over het verdere verloop twijfelen.
14. Gerustheid is blijheid die voortkomt uit de voorstelling van iets in de toekomst of uit het verleden waaromtrent alle redenen tot twijfel is opgeheven.
15. Wanhoop is droefheid die voortkomt uit de voorstelling van iets in de toekomst of uit het verleden waaromtrent alle redenen tot twijfel is opgeheven.

16. Verheuging is blijheid die vergezeld gaat van de voorstelling van iets uit het verleden dat buiten verwachting goed afloopt.
 17. Spijt - hartzeer - is droefheid die vergezeld gaat van de voorstelling van iets uit het verleden dat buiten verwachting goed afloopt.
 18. Medelijden is droefheid die vergezeld gaat van de voorstelling van een kwaad dat een ander - die wij als onze gelijke beschouwen - overkomt.
 19. Ingenomenheid is liefde jegens iemand die een ander heeft welgedaan.
 20. Verontwaardiging is haat jegens iemand die een ander heeft kwaad gedaan.
 21. Overschatting is uit liefde beter van iemand denken dan gerechtvaardigd is.
 22. Geringschatting is uit haat slechter van iemand denken dan gerechtvaardigd is.
 23. Nijd - afgunst, leedvermaak - is haat die de mens er toe brengt om zich over andermans geluk te bedroeven en omgekeerd over diens ongeluk te verblijden.
 24. Barmhartigheid is liefde die de mens er toe brengt om zich over andermans geluk te verblijden en omgekeerd over diens ongeluk te bedroeven.
 25. Zelfvoldaanheid - Tevredenheid met zichzelf - is blijheid die ontstaat wanneer men zichzelf beschouwd en daarbij zijn eigen macht tot handelen ervaart.
 26. Neerslachtigheid is droefheid die ontstaat wanneer men zichzelf beschouwd en daarbij zijn eigen machteloosheid of zwakheid ervaart.
 27. Berouw is droefheid die vergezeld gaat van een voorstelling van een of andere daad die we krachtens een vrij besluit van de geest verricht menen te hebben.
 28. Hoogmoed - verwaandheid - is uit liefde beter over zichzelf denken dan gerechtvaardigd is.
 29. Zelfverachting - kleinmoedigheid - is uit droefheid slechter van zichzelf denken dan billijk is.
- Zelfverachting is de tegenhanger van hoogmoed
30. Zelfverheerlijking is blijheid die vergezeld gaat van de voorstelling van een door onszelf verrichtte daad waarvan wij menen dat anderen deze daad zullen prijzen.
 31. Schaamte is droefheid die vergezeld gaat van de voorstelling van een door onszelf verrichtte daad waarvan wij menen dat de anderen deze daad zullen laken / afwijzen.
 32. Verlangen is begeerte of drang om iets te bemachtigen - te bereiken - waarbij de begeerte door de herinnering aan de zaak wordt aangewakkerd en tegelijkertijd door de herinnering aan andere zaken die het bestaan van die begeerte uitsluiten, wordt belemmerd.
 33. Wedijver is een begeerte tot iets die is ontstaan doordat wij ons voorstellen dat iemand anders dezelfde begeerte heeft.
 34. Dank of dankbaarheid is begeerte, of een streven van de liefde om goed te doen aan hen die ons uit gelijke liefde een weldaad heeft bewezen.

35. Welwillendheid is de begeerte om iemand met wie we medelijden hebben een weldaad te bewijzen.
36. Toorn is de begeerte waardoor wij uit haat er toe worden gedreven om iemand - die we haten - kwaad te doen.
37. Wraakzucht is de begeerte waardoor wij uit wederkerige haat ertoe gedreven worden om iemand die ons op grond van de dezelfde aandoening benadeelde, kwaad te doen.
38. Wreedheid of gruwzaamheid is de begeerte die ons drijft iemand die we liefhebben of met wie we medelijden hebben, kwaad te doen.

Tegenover wreedheid staat zachtmoedigheid. Overigens is zachtmoedigheid geen lijdning maar een zielskracht.

39. Angst is de begeerte om een groter kwaad dan wij vrezen door een kleiner kwaad te vermijden.
40. Vermetelheid is de begeerte waardoor iemand wordt gedreven om iets te doen met een gevaar voor zichzelf, waarbij anderen dat gevaar vrezen.
41. Lafhartigheid schrijf je toe aan iemand die zijn begeerte in bedwang houdt door een angst, waarbij jezelf deze angst niet vreest.
42. Verbijstering schrijf je toe aan iemand die een kwaad begeert te ontwijken waarbij hij belemmerd wordt door de verbazing over het kwaad dat hij vreest.
43. Mensenmin - vriendelijkheid - of gematigdheid - minzaamheid - is de begeerte om te doen wat mensen - anderen - behaagt en te laten wat hen mishaaft.
44. Eerzucht is de onmatige begeerte naar roem.
45. Gulzigheid is de onmatige begeerte - ook wel liefde - tot tafelgenot.
46. Drankzucht is de onmatige begeerte - ook wel liefde - tot drinken.
47. Hebzucht is de onmatige begeerte - ook wel liefde - tot rijkdommen.
48. Wellustigheid is de begeerte - ook wel liefde - tot lichamelijke vermenging, ongeacht of zijn gematigd is of niet.